

Er variabel tarifiering vejen til energibesparelser?

Besparelseseffekten ved at indføre fuldt variabel tarifiering overskygges af de negative konsekvenser. Det viser Tarifudvalgets rapport.

TARIFFER

*Af sekretær for Tarifudvalget,
fuldmægtig Joan Bloch Jensen,
Energistyrelsen*

Det er muligt at opnå energibesparelser ved at erstatte faste tariffer med fuldt variabel tarifiering i energisektoren. Det gælder ikke mindst for fjernvarme. Besparelseseffekten overskygges dog af tarifomlægningens negative konsekvenser. Sådan lyder hovedkonklusionen i Tarifudvalgets nyligt offentliggjorte analyse.

En del af energiaftalen

Spørgsmålet om mulighederne for at opnå energibesparelser ved obligatorisk ændring af tarifstrukturen blev rejst i forbindelse med den energipolitiske aftale fra februar 2008. Tariffer er som bekendt priser på energiselskabernes monopolydelser, og tarifferne skal grundlæggende dække energileverandørernes omkostninger. Forligspartierne har ønsket at få belyst, om tariffer også kan bruges til at fremme den energipolitiske målsætning om energibesparelser. Analysearbejdet er gennemført af et tværministerielt udvalg kaldet Tarifudvalget.

Usikkert besparelspotentiale

Ideen med tarifomlægningen er at erstatte de faste bidrag med 100 % forbrugsafhængige tariffer. Dermed hæves prisen på den sidst købte energienhed, og forbrugerne får incitament til at spare. Tarifudvalget har analyseret mulighederne for fuld variabel tarifiering i el-, gas- og fjernvarmesektoren. Der er stor forskel på vilkårene i de tre sektorer.

Sekretær for
Tarifudvalget,
fuldmægtig Joan
Bloch Jensen,
Energistyrelsen.

Analysen viser ikke overraskende, at potentialet for energibesparelser er stort i fjernvarmesektoren, hvor de faste tariffer gennemsnitligt udgør 1/3 af den samlede fjernvarmepris. Hvis de faste tariffer fjernes, må fjernvarmeværkerne sætte de variable tariffer betydeligt op for at overholde varmforsyningslovens hvile-i-sig-selv princip. Det giver ifølge analysen et hurtigt og markant fald i fjernvarmeforbruget.

Der kan ikke forventes samme besparelseseffekt i el- og gassektoren. Det faste bidrag - abonnementsbetalingen - udgør et forholdsvis beskedent beløb for almindelige el- og gaskunder. Derfor vil den variable tarif kun stige ganske lidt ved en

omlægning til fuld variabel tarifiering. Her er analysen meget tvetydig. På den ene side vil en højere variabel pris give incitament til energibesparelser - det siger lærebøgerne. På den anden side vil næsten tre millioner almindelige elkunder få en lavere årlig elregning, fordi de ikke længere skal betale faste bidrag - altså et incitament til at sætte elforbruget op! Under alle forhold får de store elkunder en større elregning.

Der gælder i princippet en tilsvarende konklusion ved udjævning af bloktarifferne i gassektoren. De tvetydige resultater viser, at det er vanskeligt at forudsige, om fuldt variabel tarifiering fører til energibesparelser.

Fjernvarmemodel

For fjernvarmeværkernes vedkommende har Tarifudvalget gennemført en mere omfattende analyse. Det skyldes, at fjernvarmesektorens struktur er kompleks, hvilket også indebærer, at en omlægning af tarifferne vil have vidtgående konsekvenser.

Tarifudvalgets opgave har været at foretage modelberegninger, og udvalget har blandt andet med hjælp fra Dansk Fjernvarme udviklet et nyt modelværktøj. Denne model belyser med udgangspunkt i data for seks forskellige typer fjernvarmeværker tarifomlægningens konsekvenser for energiforbrug, værkers økonomi samt bredere samfundsøkonomiske forhold.

Økonomisk usikkerhed for fjernvarmeværkerne

En overgang til fuldt variabel tarifiering vil blandt analysens modelværker føre til marginale prisstigninger

på 29-78 pct. Det giver energibesparelser på op til 18 pct.

I store eller forbundne fjernvarmeforsyninger vil tarifomlægningen og de deraf følgende energibesparelser næppe have væsentlig indflydelse på værkerens økonomi. For mindre fjernvarmeværkers vedkommende kan situationen imidlertid stille sig anderledes.

Et kernepunkt i analysen er, at tre modelværker, nemlig det naturgasfyrede barmarksværk og decentrale kraftvarmeværk samt det halmfyrede fjernvarmeværk, ikke kan tåle en obligatorisk fuldt variabel tarifiering. For disse modelværkers vedkommende undermineres kundeunderlaget. Tarifomlægningen sætter ganske enkelt en spiraleffekt i gang, hvor modelværkerens afsætning gradvist falder, indtil de må lukke.

Det er hos værker, hvor fjernvarmeprisen eller den faste tarifandel er høj, at spiraleffekten kan true økonomien. Den højere enhedspris for fjern-

varme, som tarifomlægningen giver anledning til, får en del kunder til at skifte til billigere opvarmningsformer - fx brændeovne. Når det sker, må fjernvarmeværkerne helt logisk hæve prisen, hvilket blot får flere kunder til at skifte. Dermed opnår man ganske vist en besparelse i fjernvarmeforbruget, men da fjernvarme blot erstattes af alternativ opvarmning, falder det samlede energiforbrug ikke. Prisen på brænde er lav, og folk vil hurtigt føle glæde ved brændeovne! De negative miljømæssige konsekvenser i form af øget partikelforurening er bekymrende.

Fuldt variabel tarifiering vil i øvrigt gøre den kommunalt besluttede tilslutningspligt illusorisk, da fjernvarmekunderne med fuldt variabel tarifiering ikke længere betaler faste bidrag til værket. Efter varmeforsyningsloven er der desuden ikke pligt til at aftage fjernvarme, og forbru-

(Fortsættes næste side)

(Fortsat fra forrige side)

gerne kan derfor være tilsluttet uden at betale til værket overhovedet. Udtræden af et værk er således ikke et tema længere, og kunder tilsluttet et økonomisk nødlidende værk behøver ikke længere spekulere på, om der skal betales udtrædelsesgodtgørelse, hvis de foretrækker en anden opvarmningsform end fjernvarme. Dette er selvkært ikke en holdbar situation.

Kunder, der ikke aftager varme, fordi de er bortrejst eller benytter anden opvarmning, bidrager efter tarifomlægningen ikke til fjernvarmeverkets økonomi. De øvrige tilsluttede kunder kommer i stedet til at dække udgifterne til det store kapitalapparat, der er nødvendigt for, at værket kan stå til rådighed for samtlige tilsluttede kunder. Det er for alle værktyper et fordelingspolitisk problem ved tarifomlægningen.

Kunder i ejerboliger har i øvrigt forholdsvis lettere ved at imødegå stigende fjernvarmepriser ved at benytte andre former for opvarmning. Det er vanskeligere for kunder i lejeboliger, der enten må betale en højere varmeregning eller finde sig i ringere varmekomfort.

Opgør med omkostningsægtighed

Efter varmeforsyningsloven skal tariferingen af fjernvarme være omkostningsægte. Tarifferne skal svare til den udgift, som forbrugeren påfører leverandøren. Derfor opkræves faste bidrag, der så vidt muligt svarer til fjernvarmeverkernes udgifter til kapitalapparatet, og variable tariffer, der skal dække de variable udgifter til brændsel og lignende.

TARIFUDVALGET

TARIFUDVALGET

Ifølge den energipolitiske aftale af 21. februar 2008 skal der udarbejdes en "analyse af tarifstrukturen med henblik på at skabe incitament til energibesparelser". Analysearbejdet er udført af Tarifudvalget sammensat af repræsentanter fra Energistyrelsen, Finansministeriet, Skatteministeriet, Energitilsynets sekretariat og Energinet.dk. Energistyrelsen har varetaget formandskab og sekretariat for Tarifudvalget. Analysearbejdet blev afsluttet i februar 2009. Tarifudvalgets redegørelse findes på Energistyrelsens hjemmeside www.ens.dk.

Ved en omlægning til fuldt variabel tarifiering betaler fjernvarmekunderne ikke længere det beløb, det koster at producere fjernvarmen. Derfor forbruges der en mindre mængde energi, hvilket ganske vist er ønskværdigt ud fra et besparelsessynspunkt, men derimod ikke er optimalt ud fra et samlet velfærdsmæssigt synspunkt, fordi der opstår forvriddningstab. Forvriddningstab er et samfundsøkonomisk tab, der afspejler, at forbrugerne efter tarifomlægningen må nedsætte energiforbruget til et lavere komfortniveau eller betale mere for at opretholde samme forbrug. Forvriddningstab er størst for de værker, der mister kunder.

Grøn energipolitik

En velfungerende fjernvarmesektor er en vigtig grundpille for en fremadrettet grøn energipolitik. Fuldt variabel tarifiering vil imidlertid undergrave fjernvarmesektorens muligheder for at bevare og udvikle fjernvarmesektoren.

Der skal fremover blandt andet ske konverteringer til fjernvarme og udnyttes yderligere mængder bioenergi, affald og andre former for vedvarende energi i fjernvarme- og kraftvarme-

produktionen. Investeringer i anlæg er kapitalintensive, og med fuldt variabel tarifiering af fjernvarmeydelser skabes der usikkerhed om det økonomiske grundlag for nyinvesteringer.

Fuldt variabel tarifiering er med andre ord ikke en god vej til energibesparelser. Der bør i stedet findes andre veje.

Andre veje til energibesparelser

Selvom det ligger uden for Tarifudvalgets kommissorium, bør der allerede her peges på, at energiafgifter er et bedre instrument til at give energibesparelser. De relative priser opvarmningsformerne imellem kan opretholdes, og øgede energiafgifter vil føre til et lavere samfundsøkonomisk tab end den beskrevne tarifomlægning. Kommunerne kan stadig gøre brug af tilslutningspligten, og energiselskaberne kan opkræve den faste abonnementsbetaling. Derved sikres grundlaget for selskabernes omkostningsdækning og tilbagebetaling af eventuelle samfundsøkonomisk rentable udvidelser af energinettene. Energiafgifter er dermed en mere direkte vej til energibesparelser i de tre forsyningssektorer.

joj@ens.dk

Tilmeld dig vores
NYHEDSBREV
På www.danskjernvarme.dk

